

“Lees
om jezelf
te kunnen
ontdekken.”

Kader Abdolah

auteur en pater van Het Lezerscollectief

Lees je mee?

Voorlezen is genieten. Genieten van het contact, de geborgenheid, de traagheid, de verbeelding, de aandacht. De stilte tussendoor.

Samen Lezen is nog meer genieten. De betrokkenheid vergroot, de aandacht verscherpt, de verbeelding wordt geprikkeld door de tekst en het verhaal van de ander(en).

Alleen lezen mag natuurlijk ook. Genieten van de bijzondere selectie verhalen en gedichten die deze bundel rijk is.

Lees je meer?

Uiteraard. Voorlezen doet lezen. En als lezer heb je zin in meer. Net als alle lezers die jullie voor waren en ons vertelden:

‘Wat een sterk verhaal!’

‘Wat een bijzonder gedicht.’

Vind je lezen moeilijk? Dan helpt *Samen Lezen*. Achteraan vind je meer informatie.

*Aletta, Bieke, Caroline, Dirk, Evelien, Ingrid, Marina, Sieglinde, Silvie
voor Het Lezerscollectief*

Voorwoord

Schermen was altijd al een uitdagende en elitaire sport. Het doel is je tegenstander raken voor die jou met een uithaal treft. Een spel voor edellieden met oog voor goede degens. Iets voor aristocraten die zich passende harnassen lieten aanmeten in het beste materiaal. Iets voor perfectionisten omringd door schermmeesters die toonden hoe je tactisch best te werk ging.

Vandaag is schermen als fysieke activiteit niet meer zo populair. We zien het hooguit op tv of lezen erover in een historisch verhaal. Als object daarentegen zijn schermen volop aanwezig in ons leven. Het woord 'scherm' kreeg in onze taal dan ook een totaal andere betekenis. Schermgebruik, schermtijd en schermverslaving hebben niets met het oude steekspel te maken. Of misschien toch een beetje, want ze betrekken ons in een nieuwe soort strijd, waarbij onze capaciteit tot creativiteit en verbeelding wordt uitgedaagd.

Deze uitdaging is niet min. Sneller dan we denken, sloppen games en andere interactieve media bijzonder veel aandacht op. Ze vullen ons bewustzijn met een niet-aflatende stroom aan prikkels waartegen het heel lastig is om je te verzetten.

Kinderen en jongeren leven volop met die uitdaging en hebben dan ook nood aan een nieuw soort schermmeester. Een die hen tactisch inspireert om apps, streamingdiensten en consoles aan de kant te schuiven en zelf creatief uit te halen. Een die laat voelen dat activiteiten zoals fantaseren, zelf dingen maken, filo-

soferen, aandachtig luisteren en discussiëren van het grootste belang zijn in een wereld waar aansturing door computers enkel maar aan impact wint.

Misschien kan een leesbegeleider van Het Lezerscollectief wel dat soort schermmeester of -juf zijn.

In elk geval is lezen en van gedachten wisselen over boeken, verhalen en gedichten van groot belang. *Samen Lezen* doorbreekt de passieve positie waarin digitaal entertainment ons plaatst. Niet toevallig spreken we op sociale media over ‘influencers’ en ‘volgers’. De ene bestookt de andere continu met prikkels. Het resultaat is een eindeloze afhankelijkheid van digitale input.

Lezen helpt om die afhankelijkheid te doorbreken en om te groeien. Dat geldt des te meer wanneer lezen de verbeelding prikkelt en lezers aan het denken, praten en luisteren brengt over wat hen beroert. Precies vandaag is dat van het grootste belang.

Onze maatschappij is druk en tegenstrijdig. Enerzijds lopen we aan tegen hoge verwachtingen en lastige problemen. Anderzijds is onze wereld soms bedroevend triest en leeg. Ook voor onze kinderen en jongeren is dat een uitdaging, want hoe ga je om met de spanning die dit teweegbrengt? Schermgebruik is binnen die context aantrekkelijk. Het vult de gedachtewereld met een niet-aflatende beeldenstroom, waardoor we allerlei lastigheden heel even niet moeten voelen.

In zijn boek ‘We worden er allemaal beter van’ bespreekt psycholoog Jan Celie de grote tol die we daarvoor betalen. In

een wereld waar digitale connecties centraal staan en interacties sterk online verlopen, verliezen onze onderlinge contacten aan diepgang. Interacties worden gehaaster en functioneler. Ook voor contacten die we echt belangrijk vinden, hebben we chronisch te weinig tijd. Vaak komen we er niet toe om samen stil te staan bij situaties die ons beroeren of ontroeren. Volgens Jan Celie wordt de samenleving op die manier een 'alleenleving', waarbij elk op zijn eigen eiland vertoeft.

Die situatie doet mensen geen goed. Als we weinig samen stilstaan bij wat ons beroert of ontroert, blijven we er alleen mee zitten. Dat is triest, want hoe leer je dan omgaan met de uitdagingen die op je pad komen? En hoe zet je dan stappen om te onderscheiden wat er ondanks grote of kleine tegenslagen echt belangrijk is in het leven? Bij sommigen vormt die eenzaamheid zelfs een voedingsbodem voor psychische problemen. Nog anderen vluchten ervan weg door samenhangigheid te zoeken binnen extremistische bewegingen. Voor jongeren die per definitie volop worstelen met hun identiteitsontwikkeling, vormt de tristesse van de alleenleving in het bijzonder een probleem. Alles wat hen helpt om nieuwsgierig te exploreren en om samen met anderen open te reflecteren over hun leven en de wereld is daarom welkom. Voor het uitbouwen van een goed leven bestaan er geen vaste formules. Om je weg te vinden, moet je vooral creatief kunnen onderzoeken wat goed en waardevol is. Inspirerende ontmoetingen zijn daarbij van het grootste belang.

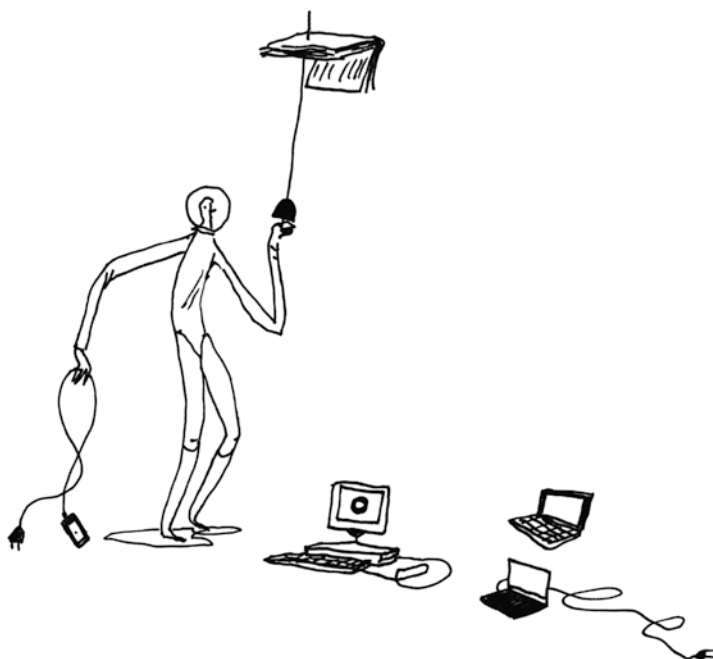
Uiteraard zijn er vele manieren om te ontmoeten en creatief te exploreren. Literatuur neemt daarbij een bijzondere plek in, vooral omdat gedichten, verhalen en romans ons niet alles ver-

tellen. Ze reiken woorden en gedachten aan, maar schrijven niet voor hoe we moeten denken. Literatuur doet niet aan propaganda of indoctrinatie. De teksten uit dit boek getuigen daarvan. Stuk voor stuk zijn het pareltjes die de lezer aanzetten om gedachten de vrije loop te laten en om eigen overwegingen naast die van de schrijver te plaatsen.

Laten we samen dan ook niet alleen maar schermen met het belang van literatuur. Neem dit boek ter harte, laat je raken en spreek erover met kinderen en jongeren om je heen.

Stijn Vanheule

Professor psychologie aan de Universiteit Gent

MARK HAAYEMA

Hou je taai

'Hou je taai' zeggen ze dikwijls.
Maar wat moet je dan eigenlijk *'taai'* houden?
Ik heb het voor je opgezocht:
Vergelijk jezelf voor het gemak
met een rietstengel
aan de rand van een boerensloot.
Als je té slap bent,
waai je bij een zacht briesje al om.
Als je té hard bent, knak je zo in tweeën.
Rietstengels zijn daarom taai.
Ze buigen soepeltjes mee in een stevige storm
en zodra de wind gaat liggen,
staan ze weer fier overeind.
Dus met *'hou je taai'* wensen ze
dat je na het ziek-zijn, weer vlot
overeind komt te staan!
Heel lief bedoeld, maar hoe moet je jezelf
in vredesnaam taai houden?

Uit: Word maar beter, Mark Haayema, Rubinstein Publishing Bv, 2021

KRISTIEN DIELTIENS

De wolkeneters

Geïnspireerd op oude scheppingsverhalen

Lang geleden, toen de wereld nog niet helemaal af was, zag de aarde er helemaal anders uit dan vandaag. Er was nog geen mens te bespeuren. Waren ze er al? Niemand die het weet. De wereld van toen heette Mu. Het was een heel groot eiland te midden van een eindeloze oceaan.

Op Mu woonden geen mensen, maar kolossale reuzen. Taal was nog niet uitgevonden. De reuzen begrepen elkaar door klinken uit te stoten.

Het land Mu was vochtig en nevelig. Nooit werd het echt donker, nooit werd het echt licht. Overal hingen nevelslierten. De grond was moerassig en zompig. De struiken en bomen groeiden zo welig dat er voor mensen zoals jij en ik vaak geen doorgang mogelijk was. Maar voor een reus was dit een fluitje van een cent.

Zonder moeite stapten ze over de hoogste bomen heen.

Ja, groot en sterk waren ze, maar niet bijster slim.

De oudste reus heette Imir. Hij was de sterkste van allemaal en iedereen gehoorzaamde hem. Wat hij deed, deden de anderen ook. Als hij op zijn kop stond, stond iedereen op zijn kop. Als hij een scheet liet, dan klonken er overal scheten als kanonschoten. Als hij rende, dan donderde het op het eiland. Als hij sliep, sliep iedereen en dan leek het alsof het eiland de adem inhield.

Soms sliep hij meer dan honderd jaar. Al is dat moeilijk na te gaan, want de eerste reuzen kenden nog geen tijd. Gisteren en